

Zadania z Fizyki I dla Wydziału Mechatroniki cz I

Kinematyka

1. Ruch punktu w przestrzeni dany jest układem równań:

$$x=bt$$

$$y=ct$$

$$z=dt^2$$

gdzie b, c, d – stałe dodatnie.

Znaleźć i narysować tor punktu oraz wartość prędkości, z jaką punkt oddala się od początku układu współrzędnych.

Odp.: $v=(b^2+c^2+2d^2t^2)^{1/2}$

2. Równania ruchu dwóch punktów obserwowanych z danego układu współrzędnych wyglądają następująco:

$$\mathbf{r}_1(t)=(0,2,0)+(3,1,2)t+(1,1,0)t^2$$

$$\mathbf{r}_2(t)=(1,0,1)+(0,2,1)t$$

Znaleźć: a) prędkość $\mathbf{u}$ punktu drugiego względem pierwszego, b) przyspieszenie $\mathbf{a}$ drugiego względem pierwszego

Odp: $\mathbf{u}=(-3,1,-1)-(2,2,0)t$; $\mathbf{a}=(2,2,0)$

3. Z samolotu lecącego na stałej wysokości z prędkością v_1 wyskoczył nad punktem P spadochroniarz. Skoczek otworzył spadochron po czasie t_1 a na ziemi wylądował po czasie t_2 . Zakładając, że od razu po otwarciu spadochronu poruszał się on **pionowo** ruchem jednostajnym z prędkością v_2 , obliczyć: a) prędkość samolotu względem skoczka w funkcji czasu; b) odległość r samolot-skoczek w funkcji czasu (narysować)

Odp.: $t < t_1$: $v=-gt$, $r=gt^2/2$; $t_1 < t < t_2$: $v=v_1-v_2$, $r=gt_1^2/2+v(t-t_1)$

4. Punkt materialny porusza się w płaszczyźnie xy, przy czym jego ruch opisany jest równania

$$x=at$$

$$y=bt-ct^2,$$

gdzie $a=50\text{cm/s}$, $b=200\text{cm/s}$, $c=25\text{cm/s}^2$. Znaleźć po upływie czasu $t=3\text{s}$: a) **wartość** prędkości i przyspieszenia punktu; b) kąt między wektorami prędkości i przyspieszenia

Odp.: 0.71 m/s , 0.5 m/s^2 , 135°

5. Przeanalizować rzut poziomy i ukośny jako złożenie dwóch ruchów, jednostajnego i jednostajnie zmiennego oraz wyznaczyć: a) równanie toru, b) zasięg rzutu, c) maksymalną wysokość, na jaką wzniesie się ciało?

Odp.: a) $y = x \tan \alpha - \frac{g}{2v_0^2 \cos^2 \alpha} x^2$, b) $x = \frac{v_0^2}{g} \sin 2\alpha$, c) $h = \frac{v_0^2}{2g} \sin^2 \alpha$.

6. Pocisk wystrzelono pod kątem 30° do poziomu. Składowa pionowa prędkości początkowej jest $v_y=100\text{ m/s}$. Opór powietrza zanedbujemy. a) jaka jest prędkość początkowa? b) jeśli T jest czasem całkowitego przelotu, jaka jest wartość v_y oraz przyspieszenia dla $t=1/2T$, dla $t=1/4T$ i dla t bliskiego T? c) Wykreśl zależność $y(t)$.

Odp.: a) 200m/s ; b) 0 , 50 m/s , -100 m/s

7. Z jakiej wysokości należy puścić swobodnie ciało, aby zostało trafione przez pocisk wystrzelony z armaty z prędkością v_0 pod kątem α do poziomu, jeśli armata znajduje się w odległości d od miejsca przewidywanego upadku ciała?

Odp. $H=dtg\alpha$

8. Z toczącego się koła o promieniu R odrywa się z tylnej części na poziomie osi grudka ziemi. Z jaką prędkością powinno toczyć się koło, aby grudka z powrotem uderzyła w to samo miejsce koła z jakiego się oderwała?

Odp.: $v = \sqrt{\pi R n g}$, $n=1, 2, 3, \dots$.

9. Z jaką prędkością należy wystrzelić pocisk z armaty ustawionej pod kątem α , aby trafił on w ciało puszczone swobodnie jednocześnie z wystrzałem. Ciało znajduje się na przedłużeniu osi armaty.

Odp.: z dowolną

10. Balon powietrzny odrywa się od powierzchni Ziemi i unosi pionowo w górę ze stałą prędkością v_0 . Wiatr nadaje mu prędkość poziomą $v_x = by$, gdzie b jest stałą, a y – wysokość balonu. Znaleźć tor $x(y)$ oraz przyspieszenie balonu.

Odp.: $x = \frac{b}{2v_0} y^2$, $a = bv_0$

Oraz zadania i przykłady z rozdz. 1.1 ze skryptu

I, II i III zasada dynamiki

1. Na gładkim stole (bez tarcia) leżą obok siebie dwa klocki o masach $M = 4 \text{ kg}$ i $m = 1 \text{ kg}$. Na klocek M działa pozioma siła $F = 5 \text{ N}$. Obliczyć, ile wynoszą siły wzajemnego oddziaływania klocków na siebie.

Odp.: $F_1 = \frac{F \cdot m}{M + m} = 1 \text{ [N]}$.

2. Dwa klocki (jak w zad.1) połączone są nicią o wytrzymałości na zerwanie $Z = 10 \text{ N}$. Z jaką największą siłą F można ciągnąć klocek o masie m , tak aby nić nie uległa zerwaniu? Czy wartość tej siły ulegnie zmianie, jeśli będziemy ciągnąć za klocek o masie M ?

Odp.: $F = \frac{Z(M+m)}{M} = 12.5 \text{ [N]}$. Tak i wynosi wówczas $F = \frac{Z(M+m)}{m} = 50 \text{ [N]}$.

3. Tramwaj składa się z dwóch wagonów o masach m_1 i m_2 , z których tylko pierwszy ma silnik o sile ciągu F_c . Siła tarcia działająca na koła wagonu motorowego jest równa T . Z jaką siłą wagon motorowy ciągnie drugi wagon?

Odp.: $N = \frac{F_c - T}{m_1 + m_2} \cdot m_2$.

4. Przez nieruchomy bloczek przerzucona jest nieważka i nierozciągliwa linka, na końcach której przymocowane są masy $m_1 = 1 \text{ kg}$ i $m_2 = 3 \text{ kg}$. Obliczyć: a) przyspieszenie a z jakim poruszają się masy, b) siły N napinające linkę, c) całkowitą siłę R działającą na oś bloczka. Masę bloczka oraz tarcie zaniedbujemy. Przyspieszenie ziemskie $g = 10 \text{ m/s}^2$.

Odp.: $a = g \frac{m_2 - m_1}{m_2 + m_1}$, $N = \frac{2m_2 m_1}{m_2 + m_1} g$, $R = 2N$.

5. Dziecko ciągnie z siłą F pociąg zabawkę składającą się z 5 wagoników o takiej samej masie m . Zaniedbując tarcie obliczyć napięcie sznurków T_1, T_2, T_3, T_4 między parami kolejnych wagoników. Jakie jest przyspieszenie?

Odp.: $4/5F, 3/5F, 2/5F, 1/5F$; $a = F/5m$

6. Dwa klocki o masach $m_1 = 2 \text{ kg}$ i $m_2 = 4 \text{ kg}$ połączone są sznurkiem, a do wierzchu górnego klocka o masie 2 kg jest przyczepiony drugi sznurek. Klocki ciągnie w dół siła przyciągania ziemskiego. a) Jaka siłę trzeba przyłożyć do górnego sznurka, aby klocki były nieruchome? b) jaką siłę F trzeba przyłożyć do górnego sznurka, aby nadać klockom przyspieszenie w górę 2 m/s^2 ? Jakiego wtedy jest napięcie sznurka łączącego oba klocki?

Odp.: $F=58.8 \text{ N}$, $F=70.8 \text{ N}$, $T=47.2 \text{ N}$

7. Po gładkim stole pchane są od tyłu przez poziomą siłę F 4 jednakowe klocki, każdy o masie m . Jakiego jest przyspieszenie pierwszego od prawej klocka? Jaką siłą ostatni klocek działa na przedostatni?

Odp.: $a=F/4m$, $F_x=0.75F$

8. Człowiek ciągnie po podłodze skrzynkę ważącą 75 N za linę nachyloną pod kątem 15° do poziomu. Jeśli współczynnik tarcia statycznego wynosi 0.5 , to ile musi wynosić napięcie liny, aby skrzynkę poruszyć?

Odp.: 34 N

9. Znaleźć efektywny współczynnik tarcia kół samochodu o nawierzchnię drogi, jeśli wiadomo, że przy szybkości samochodu $v = 10 \text{ m/s}$ droga hamowania wynosiła $s = 8 \text{ m}$. Przyjmując, że podczas hamowania samochód poruszał się ruchem jednostajnie opóźnionym ($g = 10 \text{ m/s}^2$).

Odp.: 0.625

10. Platforma o masie M i długości L porusza się ze stałą prędkością v_0 . W pewnej chwili na początku platformy położono kamień. Jaki warunek musi spełniać współczynnik tarcia między platformą a kamieniem aby kamień z niej nie spadł?

Odp.: $f > \frac{v_0^2}{2gL(1 + \frac{m}{M})}$

11. Na klocku o masie 5 kg położono klocek o masie 4 kg . Aby wywołać ślizganie się górnego klocka po dolnym, jeśli dolny jest przytwierdzony do podłoża należy podzielać siłą 12 N . Znaleźć maksymalną wartość poziomej siły, jaką można przyłożyć do dolnego kocka aby poruszały się razem, jeśli klocki znajdują się na gładkim podłożu oraz przyspieszenie nadane klockom

Odp. 27 N , 3m/s^2

12. Balon o całkowitej masie M opada pionowo w dół z opóźnieniem a . Ile balastu należy wyrzucić z kabiny, aby nadać mu przyspieszenie *a skierowane do góry*?

Odp.: $\Delta m = 2Ma/(a+g)$

13. Cząstka o masie $m = 3 \text{ kg}$ porusza się po wpływem siły $\mathbf{F}$ zależnej od czasu w sposób następujący:

$$\mathbf{F} = (15t, 3t-12, -6t^2) \text{ N}$$

Przyjmując warunki początkowe: $\mathbf{r}_0 = (5, 2, -3) \text{ m}$, $\mathbf{v}_0 = (2, 0, 1) \text{ m/s}$ znaleźć zależność położenia i prędkości cząstki od czasu oraz prędkość i położenie po 1 s .

Odp.: $\mathbf{v} = (9/2, -7/2, 1/3) \text{ m/s}$; $\mathbf{r} = (49/6, 1/6, -13/6) \text{ m}$.

14. Równania ruchu cząstki o masie $m = 0.5 \text{ kg}$ są następujące:

$$x = 5t^2 - t$$

$$y = 2t^3$$

$$z = -3t + 2$$

Znaleźć zależność od czasu prędkości cząstki, pędu, przyspieszenia, siły działającej na cząstkę oraz mocy przekazywanej cząstce.

Odp.: $\mathbf{F} = (5,6t,0)$ [N], $\mathbf{Fv} = 36t^3 + 50t - 5$ [W]

15. Rzucono pionowo w górę z prędkością v_0 piłkę o masie m . Siła oporu powietrza działająca na piłkę dana jest wzorem $\mathbf{F} = -kv$. Znaleźć równanie ruchu piłki, czas lotu do najwyższego punktu toru i położenie tego punktu.

Odp.: $t_1 = \frac{m}{k} \ln\left(1 + \frac{v_0}{v_\infty}\right)$; $x_{\max} = \frac{m}{k} \left[v_0 - v_\infty \ln\left(1 + \frac{v_0}{v_\infty}\right) \right]$ gdzie $v_\infty = \frac{mg}{k}$

16. Człowiek o masie 80 kg osiąga przy spadaniu swobodnym w powietrzu $v_k = 50$ m/s. Spadochroniarz o tej samej masie osiąga $v_k = 5$ m/s. Jakie są wartości współczynnika oporu w tych przypadkach? Ile wyniesie droga przebyta w czasie $t = 10$ s jeśli prędkość początkowa jest równa zeru?

Odp.: $s_1 = 283$ m, $s = 50$ m

17. Żaglówka porusza się ze stałą prędkością v_0 . Po zwinięciu żagla działa na nią tylko siła oporu proporcjonalna do kwadratu prędkości $F = -kv^2$. Na jakiej drodze jej szybkość spadnie do połowy?

Odp. $s = \frac{m}{k} \ln 2$

18. Znaleźć zależność od prędkości siły oporu działającej na ciało o masie m , które poruszając się wzdłuż osi x przebywa odcinek $(0, x)$ w czasie $t = ax^2 + bx + c$ (a, b, c - stałe)

Odp. $F = -2av^3$

19. Na gładkiej poziomej płaszczyźnie leży deska o masie m_1 a na niej klocek o masie m_2 . Do klocka przyłożono siłę $F = bt$ ($b = \text{const.}$). Znaleźć zależność przyspieszenia deski i klocka od czasu, jeśli współczynnik tarcia między deską a klockiem wynosi k . Sporządzić wykres.

Odp.: dla $t < t_0$ $a_1 = a_2 = bt / (m_1 + m_2)$ kg; dla $t > t_0$ $a_1 = m_2 g k / m_1$, $a_2 = (bt - m_2 k g) / m_2$ gdzie $t_0 = m_2 (m_1 + m_2) g k / b m_1$

20. Ciało o ciężarze 100 N porusza się pod wpływem zmiennej siły $F = p(q-t)$, gdzie $p = 100$ N/s, $q = 1$ s. Po jakim czasie ciało zatrzyma się, jeżeli w chwili $t = 0$ prędkość jego wynosiła $v_0 = 0.2$ m/s, a siła miała kierunek prędkości. Jaką drogę przebędzie ciało do chwili zatrzymania się?

Odp.: 2.02 s, 7.1 m